

1360. 5. januar. Ålholm 282

Kristoffer, hertug af Lolland, tilstår præsteskabet på Lolland forskellige privilegier.

A: tabt, registreret 1589 blandt de breve, præsteskabet på Lolland indsendte til herredagen i København, trykt ÆA. V 888 og 891; desuden registreret 1626 efter originalen, der da fandtes i Stokkemarke kirke, trykt ÆA. V 906 — Aa: Fyns LA. Karen Brahes bibl., Jørgen Kristiernsens kopibog 1571 f.5v. Herefter afskrifter i Sjl. LA, Musse herreds provstearkiv, Herredsbog f.7r og hos Jakob Bircherod, Gl. kgl. Saml. fol. 1093, hvorefter afskrevet i Langebeks Diplomatarium. Udtog med forkert datum (fra et følgende brev) i Thott fol, 736 s. 369.

Tryk: Hvitfeld III 544, fol. 520; Pontan., *Rer. Dan. Hist.* VIII 488; Dän. Bibl. IX 423 — Pontoppidan, *Annales* II 599 (efter Thott); Reg.Dan. nr. 2439; Rep. nr. 2584. Dipl. Dan. 3. rk. V nr. 282; DRB. III:5 nr. 282 (i oversættelse).

Tekst efter Aa:

Christophorus dei gratia
dux Lolandiæ Danorum
Sclauorumque regni uerus
hæres uniuersis præsentis
litteras inspecturis salutem
in omnium saluatore ♦
Dignum deo et hominibus

Kristoffer, af Guds nåde
hertug af Lolland, sand
arving til de Danskes og
Venders rige, til alle, der får
dette brev at se, hilsen med
alles Frelser.

gratosum esse credimus ut
 quos dei pietas ecclesiae suae
 ministros et domus suae
 sanctae dispensatores
 ordinauerat gratia speciali
 prosequamur et fauore ♦
 Hinc est quod nos ex
 instantia et consensu
 uenerabilis patris domini
 Nicolai eiusdem gratia
 Otthoniensis episcopi
 necnon communis consilii
 nostri uoluntate exhibitores
 praesentium dominos
 sacerdotes omnes et
 singulos terram nostram
 Lollandiam inhabitantes sub
 dei ac nostra pace et
 protectione recipimus
 specialiter defendendos.
 dimittentes unicuique
 ipsorum unam curiam cum
 suis attinentiis uniuersis in
 fundo ecclesiae sitam in qua
 elegerint residentiam
 personalem ab omnibus
 oneribus exactoriis seu
 petitionibus quibuscunque
 uidelicet impositis uel
 imponendis ad ius nostrum
 spectantibus liberam
 penitus et exemptam sicuti
 per patentes literas patris
 nostri dilecti liberius habere
 uel habuisse dignoscuntur ♦
 Uolentes etiam ut familia
 ipsorum dominorum in
 proprio pane suo existens

Vi anser det for at være
 passende over for Gud og
 kærkomment for
 menneskene at omfatte med
 særlig nåde og gunst dem,
 som Guds fromhed indsatte
 som tjenere i hans kirke og
 forvaltere af hans hellige
 hus. Derfor tager vi efter
 henstilling og med
 samtykke af den ærværdige
 fader herr Niels, af samme
 nåde biskop i Odense, samt
 efter vort samlede råds vilje
 nærværende brevvisere, de
 herrer præster, alle og
 enhver, der bor i vort land
 Lolland, under Guds og vor
 fred og beskyttelse for
 særligt at værne dem; og vi
 tilstår enhver af dem een
 gård med alle dens
 tilliggender, beliggende på
 kirkens grund, som de har
 valgt til deres personlige
 bopæl, at være fuldstændigt
 fritaget og undtaget for alle
 tynger fra fogedens side,
 eller for beder, nemlig dem
 som er eller vil blive pålagt,
 hvilke hører til vor ret, på
 samme måde som de ved
 vor elskede faders åbne brev
^N vides at have eller have
 haft det i friest omfang. Det
 er ligeledes vor vilje, at de
 samme herrer præsters
 undergivne, som er i deres

ad iudicium seculare non
 citetur nec inquilini eorum
 et ecclesiæ ad aliqua
 uectigalia nostra quæ
 rethskyyth dicuntur per
 officiales nostros
 coarctentur nisi per
 uoluntatem ipsorum
 dominorum sacerdotum ad
 uehendum requiratur aut de
 causis trium marcarum
 ubicunque emergerint nulli
 nisi eis debeant
 respondere. ♦ Admittimus
 insuper quod ipsi domini
 uel eorum famuli in
 expeditionem nostram et
 edictum extra terram seu ad
 obsessionem alicuius castri
 per nos uel per officiales
 nostros minime euocentur ♦
 Item uolumus quod nullus
 sacerdotum in placito
 nostro seculari se obliget
 alicui finaliter responsurum
 contra regulam iuris
 ecclesiastici ♦ [Quo]d si
 fecerit ratum non tenetur
 nec pro quibuscunque
 causis per leges quæ
 dicuntur thingstockesloghe
 ibidem conuincatur ♦
 Concedimus etiam ut si quis
 ipsorum dominorum
 uocante domino moriendo
 decesserit authoritatem
 habeat liberam bona sua
 conferendi et legandi

eget brød, ikke skal stævnes
 for verdslig ting, og at deres
 og kirkens gårdsæder ikke
 af vore officialer tvinges til
 kørsel for os, som kaldes
 'redskud', medmindre der
 med de herrer præsters
 tilslutning kræves kørsel af
 dem, samt at de ikke skal
 svare andre end dem i
 tremarkssager, overalt hvor
 de opstår. Vi indrømmer
 ydermere, at de herrer og
 deres tjenere på ingen måde
 skal udbydes i vor leding og
 vort udbud uden for landet
 (Lolland) eller kaldes til
 belejring af nogen borg af os
 eller vore officialer.
 Fremdeles er det vor vilje, at
 ingen præst skal forpligte
 sig til at stå nogen til
 endeligt svar på vort
 verdslige ting imod
 kirkerettens regler. Hvis
 han gør det, skal det anses
 for ugyldigt. Og de må ikke
 sammesteds fældes i nogen
 sag ved det bevis, som
 kaldes 'tingstokkelov'^N. Vi
 tilstår ligeledes, at hvis
 nogen af de nævnte herrer
 skulde gå bort efter Herrens
 kaldelse, skal han have fuld
 frihed til at overlade og
 testamentere sit gods, ved
 hvem eller til hvem han vil,
 til bod og frelse for sin sjæl,

quocunque uel cuicunque
 sibi placuerit in suæ animæ
 remedium et salutem. et
 quod redditus ecclesiarum
 cum aliis bonis eorundem a
 die obitus sui usque ad
 annum integrum hæredibus
 suis uel testamentariis suis
 quos ipsi ultima uoluntate
 constituerint integraliter
 cedere debeant pacifice et
 quiete pro testamentis et
 aliis eorum debitis
 exsoluendis ♦ Unde ob
 talem gratiam eis a nobis
 concessam uolumus ut
 quilibet ipsorum
 sacerdotum Mosseherritt et
 Fugelseherritt Saxkobinge
 Arningeherritt et Nørherritt
 inhabitantium Nagschoue
 bis in anno memoriam
 parentum nostrorum
 uidelicet in uigiliis et missis
 animarum habeat
 defunctorum ♦ Quare
 districtius sub obtentu
 gratiæ nostræ et firmiter
 inhihemus ne quis
 aduocatorum nostrorum
 seu eorundem officialium
 siue quisquam alius
 cuiuscunque conditionis
 existat ipsos dominos
 dilectos sacerdotes nostros
 uel eorum familiam
 supradictam seu monasteria
 contra hanc libertatis

og at kirkernes indtægter
 tillige med deres andet gods
 fra deres dødsdag i et fuldt
 år fuldstændigt, fredeligt og
 ukæret skal tilfalde deres
 arvinger eller deres
 testamenters eksekutorer,
 som de måtte indsætte ved
 deres sidste vilje, for at de
 kan udføre deres
 testamenter og andre
 forpligtelser. På grund af
 den nåde, som vi således
 har skænket dem, er det vor
 vilje, at enhver præst, som
 bor i Musse herred og
 Fuglse herred to gange om
 året i Saksjøbing og de, som
 bor i Arninge herred og
 Nørreherred, to gange om
 året i Nakskov skal mindes
 vore afdøde forfædre med
 vigilier og sjælemesser.
 Derfor forbyder vi strengt
 og bestemt ved vor nådes
 fortabelse, at nogen af vore
 fogeder eller deres officialer
 eller nogen som helst anden
 uanset hans stilling på
 nogen måde for fremtiden
 vover at besvære disse vore
 elskede herrer præster eller
 deres ovennævnte
 undergivne eller klostrene i
 modstrid med den friheds
 nåde, vi har skænket dem,
 eller på nogen måde drister
 sig til at besvære dem med

nostræ gratiam sibi a nobis
 indultam audeat aliquoliter
 de cetero molestare seu per
 hospitalitates uel taliationes
 huiusmodi quomodolibet
 presumat infestare prout
 indignationem dei et
 ultionem nostram duxerint
 euitandam ne officia diuina
 et sacramentorum
 administratio fidelibus
 subtrahantur et diuino
 cultui derogentur per
 suorum carentiam
 seruatorum transgressores
 et contemptores presentis
 nostre inhibitionis per
 dominum episcopum et per
 aduocatos nostros
 precipimus acriter puniri et
 districtius coherceri. ♦ In
 cuius rei testimonium
 sigillum nostrum una cum
 sigillo uenerabilis patris
 domini Otthoniensis
 memorati presentibus
 duximus apponendum. ♦
 Actum et datum in castro
 nostro Ålholm s[ub] anno
 domini mcccclx in uigilia
 epiphanie domini.

gæsteri eller tynger af denne
 art, såfremt de ønsker at
 undgå Guds vrede og vor
 hævn. For at ikke
 gudstjenesten og
 sakramenternes forvaltning
 skal undrages de troende,
 og gudsdyrkelsen
 indskrænkes på grund af
 mangel på dets tjenere,
 påbyder vi, at de, der
 overtræder og foragter dette
 vort forbud, skal straffes
 tungt og tvinges strengt af
 den herre bispen og af vore
 fogeder. Til vidnesbyrd
 herom har vi ladet vort segl
 hænge under dette brev
 tillige med segl tilhørende
 den omtalte ærværdige
 fader den herre
 Odensebispen. Forhandlet
 og givet på vor borg Ålholm
 i det Herrens år 1360 dagen
 før helligtrekongers dag.

